

SENSORVEILEDNING UTVIKLINGSPSYKOLOGI II

H-2021

Emnekode og navn PSY2015/PSYPRO4315 Utviklingspsykologi II 7,5 SP	Semester / År / Eksamenstype H-21, hjemme-eksamen (1 uke) <i>Emnet ble undervist digitalt H-21</i>
Oppgave Merk at kandidaten kun skal svare på EN av to oppgaver: 1. Drøft, med utgangspunkt i pensumlitteraturen, betydningen av barnets nære miljø og karakteristika ved barnet for dets sosiale og emosjonelle utvikling. Reflekter avslutningsvis (inntil 1-2 sider) over mulige begrensninger med den aktuelle forskningen, og eventuelle etiske dilemma knyttet til anvendelsen av denne type kunnskap. 2. Anvend pensumlitteraturen til å drøfte hvorfor og hvordan ungdomstiden typisk anses som en «brytningstid». Reflekter avslutningsvis (inntil 1-2 sider) over hvordan samfunnet kan benytte denne kunnskapen til det beste for ungdommen.	
Eksamenskrav og relevant pensumlitteratur Felles for begge oppgaver Det skal vurderes hvorvidt kandidaten (1) har tilegnet seg utviklingspsykologisk kunnskap fra forskningsartikler og håndbokskapitler, og (2) kan reflektere nyansert og kritisk over utvalgte problemstillinger, og innenfor et utviklingspsykologisk perspektiv. Se også emnebeskrivelsen https://www.ntnu.no/studier/emner/PSYPRO4315#tab=omEmnet Karakteren skal angi hvordan kandidaten mestrer dette (prestasjonens nivå). Kandidaten gis frihet til hvordan å avgrense oppgaven, men med bakgrunn i pensum forventes en momentrik og nyansert besvarelse. Ekstern litteratur er ikke forventet, men kan gjerne benyttes. Ekstern litteratur skal primært ha samme vitenskapelige nivå som pensum. Merk at studentene har begrenset erfaring med akademisk essay (de fleste studentene tar dette emnet i sitt 3. studiesemester). Deler av pensum berører dessuten statistikk og metode som studentene ennå ikke har kjennskap til (og noe er på ekspertnivå slik som meta-analyser). I slike tilfeller kan det ikke forventes at studentene har annet enn helt overordnet kunnskap.	

Utover det som er skissert av **retningslinjer** for denne hjemmeeksamenen bør en god karakter (C) gis til besvarelser som viser god oversikt over emnerelevant litteratur og jevnt god utviklingspsykologisk forståelse. Besvarelsen må inkludere relevante begreper, teorier og empiri, men kan vise tidvis svakheter når det gjelder presisjon og evne til analytisk anvendelse av kunnskapen. For høyeste karakter (A) bør besvarelsen være gjennomgående presis og nyansert og vise betydelig selvstendighet og analytisk anvendelse. For lavere karakterer må oppgaven ha betydelige svakheter i form (f.eks. lengde på oppgaven eller uklar struktur) og/eller innhold (f.eks. mangelfull/misvisende kunnskap eller utelatelse av helt sentrale momenter).

Ad 1.

Oppgaven har utgangspunkt i emnetemaer som *foreldreskap, tilknytning og autonomi; formbarhet; og sosiale medier og gaming*. Eksempler på sosial og emosjonell utvikling er mange. Pensum inkluderer eksempelvis forskningslitteratur som omtaler sosial kompetanse (Fearon et al., 2016; Hygen et al., 2020,) og jevnaldrende-relasjoner (eks. Becht et al., 2017; Katz et al., 2012), emosjonell kompetanse generelt (eks. Katz et al., 2012), eller avgrenset til emosjonsregulering (Viddal et al., 2017), samt nærliggende og relevant tematikk som autonomi (Allen & Loeb, 2015; Vasquez et al., 2016) og utvikling av selvet (eks. Becht et al., 2017). Internaliserende og eksternaliserende vansker kan også ha relevans (eks. Fearon et al., 2016). Pensum tilbyr flere teoretiske perspektiver (f.eks. Belsky & Pluess et al., 2016; Fearon et al., 2015; Katz et al., 2012; Soenens et al., 2015), og det er mange måter å løse og avgrense denne oppgaven på. Kjernen er imidlertid det komplekse samspillet mellom barnet og miljøet/kontekst, og hvordan dette samvirker over tid. Eksempelvis, barn synes ikke å være født med ferdig utviklede tilknytningsstrategier (eks. Fearon et al., 2016), men etter hvert som disse utvikles, og til dels som følge av, eksempelvis, mentalisering og sensitivitet hos foreldrene (eks. Zeegers et al., 2017) vil slike strategier kunne bidra til at andre utviklingsoppgaver mestres mer eller mindre godt (f.eks. sosial kompetanse; emosjonsregulering) (eks. Fearon et al., 2016)). Samtidig er ikke slike sammenhenger nødvendigvis «straight forward», da det f.eks. kan være slik at noen er mer formbare enn andre (eks. Belsky & Pluess, 2016). Eller, sammenhengene kan være veldig spesifikke alt ettersom hva som studeres, i hvilken alder, og i forhold til hvilket miljø/kontekst, og, ikke minst, effektene kan like gjerne gå fra barnet → miljøet (se f.eks. Becht et al. 2017). Når det gjelder refleksjonsdelen av oppgaven er hensikten at studenten i større grad skal få anledning til å ta i bruk «egen stemme». Særlig med tanke på at det har vært digital undervisning som i mindre grad åpner for denne høyttenkning og refleksjon. Aktuelt her kan være å påpeke begrensninger ved foreliggende empiri knyttet til f.eks. kulturelle aspekter og/eller metodiske aspekter, og etiske dilemma kan også linkes til dette og/eller at vi på noen områder (f.eks. formbarhet) kanskje trenger mer kunnskap før man eksempelvis gir intervensjoner til noen individer/grupper fremfor andre. Pensum er i seg selv en begrensning, så studenten må også gjerne nevne andre aspekter/tema/studier som med fordel kunne vært belyst.

Ad 2.

Oppgaven spiller på litteratur og tema på tvers av store deler av undervisningen og pensum og angår – eksempelvis - autonomi, identitet, risikoatferd, pubertet og seksualitet m.m. Det forventes at kandidaten viser *hvorfor* ungdomstiden blir ansett som en brytningstid. Her er vi ute etter breddeforståelsen av ungdomsalderen som en tid med store og samtidige endringer på mange plan; biologisk (eks. Mendel et al., 2019), kognitivt (eks. Shulman et al., 2016) og sosialt (eks. Vannucci et al., 2020). Det er ellers mange måter å avgrense besvarelsen på, men mht «*hvordan* ungdomstiden anses som en brytningstid», forventes det at studenten går nærmere inn på utvalgte domener og dermed også viser dybdekunnskap. Undervisningen har blant annet fokusert på pubertet (Mendle et al., 2019; Skoog et al., 2016) inkludert begreper som pubertetstiming og pubertetstempo og hvordan dette innvirker på

psykologiske, sosiale og akademiske utfall. Et annet eksempel på hvordan vi kan forstå «brytningstiden» angår seksuell atferd (Borneskog et al., 2012) og seksuell identitet (eks. Stewart et al., 2019), og, ikke minst, identitet mer generelt (eks. McAdams & Zapata-Gietl, 2015) og som identitetsstatus over tid (eks. Meeus et al., 2012). Brytningstiden kan også belyses i form av risikoatferd, som undervisningen og pensum illustrerer fra flere ulike hold liksom knyttet til sosiale medier (Vannucci et al., 2020), eller ubalansen mellom modningen av det kognitive kontroll-systemet versus det sosio-emosjonelle belønningssystemet (eks. Shulman et al., 2016). Et siste eksempel er hvordan brytningstiden kan forstås som ungdommens behov for utforskning, løsrivelse og autonomi på den ene siden, men også vennskap, trygghet og tilhørighet (eks. Allen & Loeb, 2015; Becht et al., 2017; Benson et al., 2007, Vasquez et al., 2016). Liksom i oppgave 1 er hensikten med refleksjonsdelen at studenten gis anledning til å ta i bruk «egen stemme». Særlig med tanke på at det har vært digital undervisning som i mindre grad har åpnet for denne høyttenkning og refleksjon. Fokuset er altså *hvordan samfunnet kan benytte denne kunnskapen til det beste for ungdoms utvikling*. Eksempelvis kan studentene ta utgangspunkt i oppsummeringskapitlet om positiv ungdomsutvikling (Benson, 2007; se også Wiium, 2019), som impliserer et samfunnsperspektiv. Selvstendighet og originalitet bør i alle tilfelle berømmes.

Timeplan

Uke	Dag	Dato	Klokka	Antall timer	Sted	Tittel	Ansvarlig	Primært undervisnings-språk
34	Ons	25.8	12.15-14.00	2	ZOOM	Introduksjon/informasjon og valg av referansegruppestudententer <i>Oppstartsmøte referansegruppa</i>	Kristine	norsk
			14.15-15.00					
35		1.9	12.15-15.00	3		Relasjonell utvikling I	Kristine	norsk
36		8.9	12.15-15.00	3		Relasjonell utvikling II	Kristine	norsk
37		15.9	12.15-14.00	2		Foreldrestil/foreldreskap I	Jolene	engelsk
38		22.9	12.15-14.00	2		Foreldrestil/foreldreskap II	Jolene	engelsk
39		29.9	12.15-14.00	2		Foreldrestil/foreldreskap III	Jolene	engelsk
40		6.10	12.15-14.00	2		Formbarhet (differential susceptibility) <i>Midtveismøte referansegruppa</i>	Kristine	norsk
			14.15-15.15					
41		13.10	12.15-14.00	2		Sosiale medier og gaming	Beate	norsk
42*		20.10	12.15-14.00	2		Tenåringshjernen, pubertet og seksualitet I	Therése	svensk
43*		27.10	12.15-14.00	2		Tenåringshjernen, pubertet og seksualitet II	Therése	svensk
44		3.11	12.15-14.00	2		Tenåringshjernen, pubertet og seksualitet III	Lars Morten	norsk
45		10.11	12.15-15.00	3		Identitet	Lars Morten	norsk
46		17.11	12.15-14.00	2		Positive Youth Development	Nora	engelsk
47		24.11	12.15-14.00	2		Kort oppsummering og spørsmålsrunde <i>Avslutningsmøte referansegruppa</i>	Kristine	norsk
			14.15-15.15					

Pensum

Foreldreskap, tilknytning og autonomi

Allen, J. P., & Loeb, E. L. (2015). The Autonomy-Connection Challenge in Adolescent–Peer Relationships. *Child Development Perspectives*, 9, 101-105.

Becht, A. I., Nelemans, S. A., van Dijk, M. P. A., Branje, S. J. T., Van Lier, P. A. C., Denissen, J. J. A., & Meeus, W. H. J. (2017). Clear Self, Better Relationships: Adolescents' Self-Concept Clarity and Relationship Quality with Parents and Peers Across 5 Years. *Child Development*, 88, 1823-1833.

Fearon, R. M. P., Groh, A. M., Bakermans-Kranenburg, M. J., van Ijzendoorn, M. H., & Roisman, G. I. (2016). Attachment and developmental psychopathology. In D. Chicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Theory and method* (pp. 325-360). Hoboken, NJ: Wiley.

Katz, L. F., Maliken, A. C., & Stettler, N. M. (2012). Parental Meta-Emotion Philosophy: A Review of Research and Theoretical Framework. *Child Development Perspectives*, 6, 417-422.

Power T. G. (2013). Parenting dimensions and styles: a brief history and recommendations for future research. *Childhood obesity*, 9, 14–21.

Soenens, B., Vansteenkiste, M., & Van Petegem, S. (2015). Let us not throw out the baby with the bathwater: Applying the principle of universalism without uniformity to autonomy-supportive and controlling parenting. *Child Development Perspectives*, 9, 44-49.

Vasquez, A. C., Patall, E. A., Fong, C. J., Corrigan, A. S., & Pine, L. (2016). Parent Autonomy Support, Academic Achievement, and Psychosocial Functioning: a Meta-analysis of Research. *Educational Psychology Review*, 28, 605-644.

Viddal, K. R., Berg-Nielsen, T. S., Belsky, J., & Wichstrøm, L. (2017). Change in attachment predicts change in emotion regulation particularly among 5-HTTLPR short-allele homozygotes. *Developmental Psychology*, 53, 1316-1329.

Zeegers, M. A. J., Colonesi, C., Stams, G. J. M., & Meins, E. (2017). Mind matters: A meta-analysis on parental mentalization and sensitivity as predictors of infant-parent attachment. *Psychological Bulletin*, 143, 1245-1272.

Formbarhet

Belsky, J., & Pluess, M. (2016). Differential susceptibility to environmental influences. In D. Cicchetti (Ed.), *Developmental psychopathology: Developmental neuroscience* (3rd ed., pp. 59-106). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.

Identitet

McAdams, D. P., & Zapata-Gietl, C. (2015). Three Strands of Identity Development across the Human Life Course: Reading Erik Erikson in Full. In K. C. McLean & M. Syed (Eds). *Identity Development Across the Lifespan. The Oxford Handbook of Identity Development* (pp. 81-92). Oxford: Oxford University Press.

Meeus, W., van de Schoot, R., Keijsers, L. & Branje, S. (2012). Identity Statuses as Developmental Trajectories: A Five-Wave Longitudinal Study in Early-to-Middle and Middle-to-Late Adolescents. *Journal of Youth and Adolescence*, 41, 1008-21.

Tenåringshjernen, pubertet og seksualitet

Borneskog, C., Häggström-Nordin, E., Stenhammar, C. et al. (2021). Changes in sexual behavior among high-school students over a 40-year period. *Scientific Reports*, 11, 13963.

Mendle, J., Beltz, A.M., Carter, R. & Dorn, L.D. (2019). Understanding Puberty and Its Measurement: Ideas for Research in a New Generation. *Journal of Research on Adolescence*, 29, 82-95.

Shulman, E.P., Smith, A.R., Silva, K., Icenogle, G., Duell, N., Chein, J., & Steinberg, L. (2016). The dual systems model: Review, reappraisal, and reaffirmation. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 17, 103–117.

Skoog, T., Bayram Ozdemir, S., & Stattin, H. (2016). Understanding the Link between Pubertal Timing in Girls and the Development of Depressive Symptoms: The Role of Sexual Harassment. *Journal of Youth and Adolescence*, 45, 316-327.

Stewart, J., Spivey, L. A., Widman, L., Choukas-Bradley, S., & Prinstein, M. J. (2019). Developmental patterns of sexual identity, romantic attraction, and sexual behavior among adolescents over three years. *Journal of Adolescence*, 77, 90–97.

Sosiale medier og gaming

Hygen, B.W., Belsky, J., Stenseng, F., Skalicka, V., Kvande, M.N., Zahl-Thaniem, T. and Wichstrøm, L. (2020). Time Spent Gaming and Social Competence in Children: Reciprocal Effects Across Childhood. *Child Development*, 91, 861-875.

Vannucci A, Simpson EG, Gagnon S, Ohannessian CM. (2020). Social media use and risky behaviors in adolescents: A meta-analysis. *Journal of Adolescence*, 79, 258-274.

Positiv ungdomsutvikling

Benson, P. L. (2007). Developmental assets: An overview of theory, research, and practice. In R. Silbereisen & R. Lerner (Eds.), *Approaches to positive youth development* (pp. 33–59). London: Sage Publications Ltd.

Wium, N., Ferrer-Wreder, L., Chen, B-B., & Dimitrova, R. (2019). Gender and positive youth development advancing sustainable development goals in Ghana. *Zeitschrift für Psychologie*, 227, 134-138.

Anbefalt litteratur

Bronfenbrenner, U. (1977). Toward an experimental ecology of human development. *American Psychologist*, 32, 513-531.

Marcia, J. E. (1966). Development and validation of ego-identity status. *Journal of Personality and Social Psychology*, 3, 551–558.

Sameroff, A. J. (2009). The transactional model. In A. J. Sameroff (Ed.), *Transactional model of development: How children and contexts shape each other* (pp. 3-32). Washington DC: American Psychological Association.

Smith, L. (2018). *En kort introduksjon til utviklingspsykologi*. Oslo: Fagbokforlaget

Faglærer / oppgavegiver

Navn: Kristine Rensvik Viddal (kristine.viddal@ntnu.no)

Sted / dato: Trondheim 4.11.21